

2017

Protocol Sociale Veiligheid

Illustratie: <https://www.hollanderadviesencoaching.nl/week-tegen-pesten/>

Karin Vos

KBS Burgemeester Van Mierlo

29-11-2017

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Uitgangspunten.....	3
Wat verstaan wij onder pesten?	4
Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?	4
Pesten heeft duidelijke kenmerken:	4
Digitaal pesten	5
Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:	6
Het signaleren van pesten	7
Het gepeste kind	7
De pester(s).....	8
De meelopers en andere kinderen.....	8
De rol van de ouders	10
De verschillende niveaus van zorg	12
1. reguliere en preventieve zorg	12
2. extra zorg in de groep (door de leerkracht)	14
3. speciale zorg in of buiten de groep in samenwerking met de IB-er	15
4. speciale zorg met inzet van externe hulp.....	16
5. plaatsing/schorsing etc	16
Stappenplan digitaal pesten	17

Inleiding

Dit protocol heeft als doel dat alle kinderen zich bij ons op school veilig voelen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Een school is een plaats waar kinderen leren, doen en spelen. Leren doe je van en met elkaar. Het hebben van vriendjes en vriendinnetjes is voor kinderen een belangrijk onderdeel van hun sociale schoolleven.

Op de BVM wordt samengewerkt en geleerd vanuit het principe van geven en nemen en accepteren dat de ander zichzelf mag zijn en blijven. Het kan gebeuren dat kinderen hierin ongenueanceerd en ongeremd handelen of reageren, dat hoort bij hun ontwikkeling. Wij hebben ons als doel gesteld onze leerlingen in dit leerproces te begeleiden.

In iedere sociale groep hebben de groepsleden verschillende rollen. Kinderen kunnen hier vaak goed mee omgaan. Zij accepteren hun rol vaak beter dan volwassenen veronderstellen. Deze groepsprocessen worden bedreigend als het anders zijn van een kind niet wordt geaccepteerd. De groep of een deel daarvan keert zich openlijk tegen een leerling. Vaak zijn dit zichtbare uitingen die direct benaderbaar zijn. Nog ernstiger wordt het als een groep zich keert tegen een kind op een manier die niet direct zichtbaar is in de vorm van pesten.

Pesten en de gevolgen daarvan zijn een ernstige bedreiging van de persoonlijke vrijheid van ieder kind op onze school. Kinderen moeten zich op school vrij kunnen voelen, dat is een voorwaarde om tot leren te komen. Iedere bedreiging daarvan is een zorg voor de school.

Dit protocol beschrijft de wijze waarop wij het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt aan alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag. We zullen aan de praktijk blijven toetsen om adequaat te kunnen blijven streven naar de vrijheid en veiligheid van onze leerlingen.

Het moge duidelijk zijn, op de BVM willen wij pesten zoveel mogelijk voorkomen en als het zich onverhoopt toch manifesteert, natuurlijk ook aanpakken.

Uitgangspunten

Bij het opstellen van dit protocol hebben we een aantal aandachtspunten centraal gesteld. Deze zijn hieronder beschreven.

1. Onze school heeft de inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en indien nodig aan te pakken.
2. Pesten is een groot probleem en moet als zodanig worden erkend door alle betrokken partijen:
 - gepeste kinderen
 - pesters
 - de zwijgende middengroep
 - team
 - ouders/verzorgers
3. Wanneer er van pestgedrag sprake is, hebben leerkrachten en ouders de plicht dit te signaleren, te erkennen en er duidelijk stelling tegen te nemen.
4. Om adequaat in te kunnen grijpen op een pestprobleem, is een goede samenwerking tussen ouders, leerkrachten en kinderen noodzakelijk. De manier waarop deze samenwerking vorm krijgt, is vastgelegd in het protocol.
5. De school verbindt zich aan het volgende:
 - We pakken pesten aan door te werken met de vijf betrokken partijen.
 - We maken leerlingen bewust van het bestaan en de gevolgen van pestgedrag door het onderwerp ieder schooljaar terug te laten komen in o.a. de leerlijn sociaal emotionele ontwikkeling en door met de kinderen te reflecteren op eigen (wellicht onbewust) pestgedrag.
 - We formuleren een praktisch, concreet en toegankelijk protocol voor alle betrokkenen, stellen het vast en hanteren het ook daadwerkelijk.
 - We evalueren het pestbeleid tweejaarlijks en stellen het waar nodig bij.

Wat verstaan wij onder pesten?

Plagen en pesten, wat is het verschil

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is zelfs sprake van pedagogische waarde. Door elkaar een keer uit te dagen, leren kinderen omgaan met conflicten. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering.

Pesten, daarentegen, is ons inziens, een systematische, psychologische of fysieke handeling van geweld door personen tegen één of meer klasgenoten, die niet (langer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Het structurele karakter vraagt om beleid: een kortlopend project of activiteit levert meestal onvoldoende resultaat op.

Pesten heeft duidelijke kenmerken:

- Het gebeurt opzettelijk.
- Het is bedreigend en bedoeld om schade toe te brengen (Fysiek, materieel of mentaal).
- Er is altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen (Fysiek of verbaal sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer).
- Het gebeurt systematisch.
- Het houdt niet vanzelf op en wordt eerder erger als niet wordt ingegrepen. Pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor. Het is een typisch menselijke ondeugd die altijd verborgen aanwezig is en steeds weer de kop kan opsteken.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen: “Haal jij de ballen maar uit de bosjes, je voetbalt niet goed genoeg om echt mee te doen.”
- Schelden: “Viespeuk, etterbak, mietje.”
- Dreigen: “Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je.”
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken: “rooie, dikke, dunne, flapoor.”
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken, duwen, spugen, schoppen, laten struikelen, krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Een kind dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Iemand dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen, zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingen.
- Uitsluiten: het kind niet mee laten doen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Schoolspullen, kleding of speelgoed afpakken.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Digitaal pesten

Digitaal pesten verschilt in bepaalde opzichten van het 'traditionele' pesten; het kan namelijk op afstand, anoniem en non-stop. Daarnaast verdwijnen teksten/foto's e.d. nooit meer. Over de hele wereld kan een foto online (blijven) staan.

Omdat digitaal pesten een iets andere aanpak vergt, is hiervoor een apart stappenplan opgesteld. (zie blz. 17)

Voorbeelden van digitaal pestgedrag:

- anonieme berichten versturen via telefoon of computer,
- schelden,
- roddelen in WhatsApp-groepen
- bedreigen,
- foto's plaatsen,
- privé-gegevens op een site plaatsen,
- wachtwoorden stelen en misbruiken,
- haatprofielen aanmaken
- virussen sturen.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

Alhoewel je niet zomaar iemand een etiket van 'pestkop' kunt opplakken, op basis van een of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die pesten vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- een problematische thuissituatie
- voortdurend gevoel van buitengesloten worden (gevoel van anonimiteit)
- voortdurend in een niet-passende rol gedrukt worden
- voortdurend met elkaar de competitie aangaan
- een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt
- onzekerheid over uiteenlopende zaken, bijvoorbeeld uiterlijk, resultaten, sociale contacten of aanzien

Het signaleren van pesten

Bij pesten en het ingrijpen op pesten zijn vijf groepen betrokken: het gepeste kind, de pester(s), de zwijgende middengroep, de ouders/verzorgers en de leerkracht(en).

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar vaker heeft het te maken met gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdsgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden zoals rekenen of taal of ze zijn er juist niet goed in.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze onzeker en angstig in een groep. Ze durven weinig of niets te zeggen uit angst om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag. Het kind komt in een vicieuze cirkel waar het zonder hulp niet uitkomt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

Kinderen die gepest worden zeggen dat niet zo makkelijk tegen ouders of de leerkracht. Zij zijn bang dat ze niet serieus worden genomen, dat ze als 'zwak' gezien worden of dat het pesten zal verergeren. Het is daarom belangrijk alert te zijn op de volgende signalen:

- Bang zijn om naar of van school te gaan.
- Niet naar school willen en voortdurend smoesjes verzinnen.
- Smeken om naar school gebracht te worden.
- Elke dag een andere route naar school kiezen.
- Slechter presteren dan normaal.
- Met kapotte spullen of kleren thuiskomen.
- Teruggetrokken gedrag vertonen.
- Agressief worden naar andere kinderen toe.
- Stoppen met eten.
- Buikpijn of hoofdpijn.
- Zichzelf in slaap huilen.
- Nachtmerries.
- Schrammen, blauwe plekken.
- Geld vragen (om de pester af te lossen).
- Weigeren te zeggen wat er aan de hand is.
- Niet kloppende verklaringen geven over bovenstaande.
- Bedplassen.

Signalen kunnen soms alleen thuis of juist alleen op school worden waargenomen. Dat betekent dat zowel ouders als leerkrachten alert en open naar elkaar moeten zijn. Van de leerkrachten wordt verwacht dat zij vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. Verder wordt van hen verwacht dat zij signalen van ouders serieus nemen.

De pester(s)

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek sterk. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en reageren vaak met dreiging of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken populair, maar ze dwingen hun populariteit af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Zo krijgen ze andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer.

Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer.

De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging vanuit. Niemand wil immers zelf gepest worden door de 'machtige pester'.

Regelmatig is de pester een kind dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer gepest te worden, kan een kind zich in een andere omgeving juist als pester gaan opstellen en manifesteren.

Meisjes pesten minder openlijk en subtieler dan jongens. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel – meer met groepsvorming. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor.

Ook pesters hebben, op termijn, last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Een pester, en wellicht zijn ouders, hebben dus ook hulp nodig.

De zwijgende middengroep en andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit noemen we de zwijgende middengroep. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt of die niet willen weten dat er gepest wordt.

Een van de kenmerken van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar een meeloper kan stoer gedrag ook wel interessant vinden en denken zo in populariteit mee te kunnen liften met de pester. Meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden.

Als kinderen actiever gaan mee pesten in een groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Het individueel denken komt dan op een steeds lager pitje te staan.

Om het pesten tegen te gaan, moeten leerkrachten weten of en hoe er wordt gepest. Ze doen dat allereerst door steeds bedacht te zijn op signalen die kunnen wijzen op pestgedrag.

Veel voorkomende pesterijen zijn:

- Volstrekt doodzwijgen.
- Isoleren.
- Psychisch en/of fysiek mishandelen.
- Een kring vormen of insluiten in de klas, op de gang of op het schoolplein.
- Buiten school opwachten.
- Slaan of schoppen.
- Klopjachten organiseren.
- Op weg van en naar school achterna rijden.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Als slaaf behandelen.
- Nooit de echte naam van een klasgenoot gebruiken, maar een bijnaam.
- Voortdurend zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Bezittingen afpakken of stukmaken..
- Cadeaus eisen of geld afpersen.
- Jennen.
- Het slachtoffer voortdurend de schuld van iets geven.
- Het slachtoffer steeds uitschelden of tegen hem/haar schreeuwen.
- Opmerkingen maken over kleding of uiterlijk.
- Beledigen.
- Briefjes doorgeven.
- Kettingbrief schrijven.
- E-mails of sms-berichten met een bedreigende of beledigende inhoud versturen, beledigende afbeeldingen van het slachtoffer digitaal verspreiden of op het internet plaatsen.
- Steeds (mobiel) bellen.
-

Uit literatuur is gebleken dat het absoluut zin heeft om pestgedrag te signaleren. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen pesters zeggen dat ze moeten ophouden, wordt het pesten direct minder vanzelfsprekend. De situatie voor met name de zwijgende middengroep verandert door de signalering van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een zeer belangrijke rol.

De rol van de ouders

Ouders/verzorgers spelen een belangrijke rol bij de preventie, het signaleren en oplossen van pestgedrag. Ouders van kinderen die gepest worden zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. Zij willen maar een ding: dat het pesten stopt. Ouders van gepeste kinderen ervaren onmacht, maar onmacht is niet altijd een goede leidraad tot rationeel handelen.

Ouders van pesters of van een zwijgende middengroep hebben vaak moeite om hun kind in die rol te zien. Sommige ouders zien de ernst van de situatie onvoldoende in en vertalen het gedrag van hun kind als weerbaar gedrag. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve de pester moeten zijn/haar ouders dus vaak ook doordrongen worden van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten betrokken zijn, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat, mede in het belang van de opvoeding en ontwikkeling, hun eigen kind duidelijk te maken dat er iets aan het pesten gedaan moet worden.

Wat verwacht het team van de BVM van ouders als zij merken dat hun kind gepest wordt:

- Neem het probleem serieus; het kan ieder kind overkomen.
- Laat uw kind voortdurend weten dat u van hem houdt.
- Bespreek het probleem met de direct betrokken leerkracht van het kind.
- Lees samen met het kind literatuur over pesten op school.
- Beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen (laat het kind merken dat het ook sterke kanten of eigenschappen heeft).
- Maak complimenten elke keer als het kind iets goed doet.
- Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij of zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken.
- Blijf in gesprek met het kind.
- Geef aan dat het kind in eerste instantie het beste niet kan reageren.
- Bespreek welke situaties het kind het beste kan vermijden.
- Steun het kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Laat het kind opschrijven wat het heeft meegemaakt.
- Leer het kind voor zichzelf op te komen.
- Geef het kind verantwoordelijkheden.
- Bedenk samen met het kind antwoorden of pakkende opmerkingen.
- Stimuleer het ontwikkelen van sociale vaardigheden.
- Laat het kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining.

Adviezen van het BVM-team aan ouders van pesters:

- Neem het probleem serieus en raak niet in paniek; elk kind loopt kans een pester te worden.
- Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan het kind.
- Stimuleer het kind tot sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen.
- Schakel eventueel deskundige hulp in. (zie opmerking blz 7)

Adviezen van het BVM-team aan alle andere ouders:

- Neem het probleem serieus, het kan ieder kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gezamenlijk probleem.
- Praat met het kind ook over de positieve aspecten van de school, over de relaties in de klas en over wat leraren doen.
- Vraag het kind af en toe of er in de klas wordt gepest.
- Koppel informatie van het kind terug naar school (wie pest, wat gebeurt er en waarom; ouders hebben een belangrijke signalerende taak).
- Corrigeer het kind als het voortdurend anderen buitensluit of als het meedoet met pesten.
- Geef als ouder het goede voorbeeld: wees niet neerbuigend of respectloos ten opzichte van anderen.
- Leer het kind voor anderen op te komen.

De verschillende niveaus van zorg

Het is belangrijk dat er voor de leerlingen van de BVM een prettig en veilig klimaat ontstaat en blijft bestaan. We hanteren een aantal gedragsafspraken ter preventie en als aanpak als het mis mocht gaan. Deze gedragsafspraken bouwen zich in niveaus qua intensiviteit op.

1. Reguliere en preventieve zorg

In een veilige omgeving durven kinderen te vertellen wat hen bezighoudt waardoor kinderen elkaar beter kennen, wat preventief werkt.

Als leerkracht geven wij het (goede voorbeeld) door elk kind met respect te behandelen en te zorgen voor een veilige omgeving door

- zorgvuldig taalgebruik
- een prettige sfeer in de klas
- beschikbaar te zijn bij problemen
- respect tussen kinderen onderling (doe niet bij een ander wat je zelf ook niet fijn vindt)
- duidelijke klassenregels en schoolafspraken
- het bespreekbaar maken van pestgedrag en het tegengaan daarvan
- het zelfvertrouwen van de kinderen te ondersteunen door positieve feedback
- de insteek dat het inschakelen van een leerkracht geen 'klikken' is als blijkt dat kinderen er samen niet uitkomen
- het gevoel dat iedereen verantwoordelijk is voor de sfeer in de groep en dat kinderen vanuit dat oogpunt een pestprobleem moeten aankaarten bij de leerkracht

Om de sociale vaardigheden van de kinderen te ontwikkelen gebruiken we de methode "Leefstijl". Wekelijks komt er een les aan bod die door de hele school hetzelfde thema heeft. Door op deze manier te oefenen worden kinderen sterker en sociaal vaardiger.

Om het groepsgevoel te bevorderen spelen wij, waar het kan en nodig is, Taakspel. Alle leerkrachten van de BVM zijn hiervoor opgeleid.

Om de sociale ontwikkeling te volgen vullen wij twee keer per jaar voor alle kinderen ZIEN! in, dit is ons leerlingvolgsysteem op het gebied van sociale ontwikkeling. Hiermee kan de zorgbehoefte van een kind duidelijk(er) worden waardoor we er beter op kunnen inspelen. Als het nodig is kunnen we ook een sociogram maken van een groep. Hiermee worden de onderlinge verhoudingen vaak duidelijk.

Het modelgedrag van leerkrachten én ouders is eveneens van groot belang. Het is dan ook niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Bij problemen met pesten zal de leerkracht in gesprek gaan met de betreffende ouders en zal er een gezamenlijke aanpak besproken worden. Door het hanteren van een eenduidige aanpak bereiken we het meeste effect. Er zal minder gepest worden in een omgeving waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar meningsverschillen op een respectvolle manier uitgesproken worden.

Mocht er iets voorvallen wordt onderstaand stappenplan gehanteerd:

Situatie	Maatregel	Wie betrokken
Pesten	Met elkaar praten en tot een oplossing komen (schoolregel)	Kinderen zelf
De kinderen komen er niet uit	Melden bij eigen leerkracht; gesprek met betrokken leerlingen	Betreffende kind(eren) en de leerkracht
Pesten houdt aan (drie keer logboeknotitie in ParnasSys)	Leerkracht voert gesprek met betrokken kinderen waarin oplossingen worden besproken en afgesproken. Dit wordt vastgelegd in dossier. Leerkracht informeert ouders. Situatie incl oplossing wordt indien noodzakelijk in de klas besproken.	Leerkracht, kinderen en ouders
Reflectie: na twee weken* wordt bekeken of er verbetering is	Leerkracht voert opnieuw persoonlijke gesprekken met betrokken leerlingen én met de groep. Bevindingen worden teruggekoppeld aan ouders.	Leerkracht, kinderen en ouders (ev. IB)
Verbetering	Belonen voor goede gedrag; terugkoppelen aan ouders	Leerkracht, kinderen en ouders

*of eerder als dit nodig blijkt te zijn

2 extra zorg in de groep (door de lkr)

Als het niet verbetert, zal de leerkracht het volgende doen:

Situatie	Maatregel	Wie betrokken
Gepeste blijft slachtoffer;	De leerkracht voert een gesprek met het gepeste kind, ouders en IB samen en ze proberen oplossingen en manieren te vinden waardoor het kind weerbaarder wordt en zich kan beschermen.	Leerkracht, IB gepeste en ouders
Gedrag pester verbetert niet	De leerkracht voert een gesprek met de pester, ouders en IB en probeert de oorzaken boven tafel te krijgen en laat duidelijk merken dat pesten niet geaccepteerd wordt. De leerkracht probeert de pester zich te laten verplaatsen in de ander en zich bewust te worden van het effect op het gepeste kind. Er worden maatregelen (time-out, strafwerk, uitsluiting) besproken en afgesproken.	Leerkracht, IB, pester en ouders
Groep doet niets	De leerkracht voert gesprekken met de omstanders en bespreekt met deze kinderen welke rol zij kunnen vervullen in het geval van pesten.	Leerkracht en de groep
Handelen	De leerkracht neemt (de) afgesproken maatregelen voor zowel de gepeste (meestal nonverbale steun of maatje) als de pester (nablijven, extra opdracht)	Leerkracht, de gepeste en de pester
Pesten is een schoolbreed probleem	De kwestie wordt in het team besproken. Andere betrokken personen (dezelfde bouw, vakleerkrachten en duo-collega's) dienen op de hoogte te zijn van het pestprobleem	Leerkracht, team
Houvast bij eventuele vervolggesprekken en bij het eventueel ontdekken van een patroon	De leerkracht maakt een verslag van de incidenten, de gesprekken en de genomen maatregelen. Bovendien is zo de overdracht naar een andere leerkracht geborgd	
Reflectie: na twee weken* wordt bekeken of er verbetering is	Leerkracht voert opnieuw persoonlijke gesprekken met betrokken leerlingen, hun ouders en de IB, maar ook met de groep. Bevindingen worden teruggekoppeld aan ouders in het algemeen.	Leerkracht, IB betreffende leerlingen en de groep
Verbetering	Belonen voor goede gedrag; terugkoppelen aan ouders	Leerkracht, kinderen en ouders

*of eerder als dit nodig blijkt te zijn

3 Speciale zorg in of buiten de groep in samenwerking met de IB-er

Het is belangrijk dat alle kinderen van de groep zich bewust zijn (of worden) van hun aandeel en hen alternatieven aan te reiken voor hun gedrag.

Voorbeelden van deze alternatieven zijn:

- medeleven leren tonen en luisteren en vragen
- leren reflecteren op je eigen gedrag, wat zei je, deed je
- leren op andere manieren te reageren dan huilen (gepeste) of boos worden (gepeste/pester)
- dit gedrag oefenen in rollenspellen
- sterke kanten van leerlingen benadrukken
- belonen als leerling(en) zich anders/beter opstellen of zich aan de regels houdt
- leren excuses aan te bieden
- sociale vaardigheidsoefeningen voor de hele groep (IB kan hierin meedenken)

Situatie	Maatregel	Wie betrokken
Gepeste blijft slachtoffer/gedrag pester verbetert niet	Nadere analyse met betreffende ouders en IB om samen plan van aanpak op te stellen	Leerkracht, IB en ouders
Uitvoering plan van aanpak Eerste week	Plan is schriftelijk vastgelegd en ondertekend door alle betrokkenen Eerste week is er dagelijks contact tussen leerkracht en ouders over hoe het is gegaan (m.b.v. heen-en-weer-schriftje of via mail) Leerkracht maakt samenvatting hiervan in ParnasSys aan het einde van de eerste week.	Leerkracht en IB, leerlingen
Drie opvolgende weken	Aan het einde van elke week heeft de leerkracht contact met de ouders over hoe het is gegaan. Dit wordt ook vastgelegd in ParnasSys.	Leerkracht en ouders
Reflectie op plan van aanpak	Beoordelen van ontwikkeling; evalueren van het plan van aanpak Schriftelijk vastleggen in ParnasSys en communiceren met de directeur.	Leerkracht en IB
Bij verbetering	Stapje terug qua begeleiding (in overleg met ouders en betrokken kinderen)	Leerkracht, ouders, leerlingen

4. Speciale zorg met inzet van externe hulp

Als problemen hardnekkig blijken te zijn wordt er in een gesprek met ouders en IB gezocht naar passende externe hulpverlening voor het individuele kind of met de IB voor de hele groep. In alle gevallen worden ouders betrokken bij de interventie(s).

5. Protocol schorsing en verwijdering

Als alle interventies weinig tot geen effect hebben, kan er overgegaan worden tot het Protocol schorsing en verwijdering. Zie apart protocol hiervoor.

Stappenplan digitaal pesten

Meestal gebeurt digitaal pesten buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Kinderen kunnen zich er op school ook niet veilig door voelen. Het is belangrijk om de kinderen te leren hoe je je gedraagt op internet en op sociale media. We verwachten van ouders dat ze zich bewust zijn van de gevolgen van het online gaan/zijn van hun kinderen. En ook nu is een goede samenwerking tussen ouders, leerkrachten en kinderen noodzakelijk om adequaat in te kunnen grijpen op het pestprobleem.

De leerkracht zal

- De telefoons die meegenomen worden naar school gedurende de schooltijden op laten bergeren in de bureaula van de leerkracht
- De lessen m.b.t. mediawijsheid en aanverwante zaken die opgenomen zijn in onze methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, "Leefstijl" geven
- De leerlingen bewust (moeten) maken van de gevaren van/op internet, de effecten van digitaal pesten en de strafbare feiten
- Afspraken maken over internetgedrag en samen met de leerlingen hiervoor regels opstellen
- Digitaal pesten als pestgedrag beschouwen en als dusdanig aanpakken (aan de hand van voorgaand stappenplan)
- Ouders bewust (moeten) maken van wat hun kinderen op internet (kunnen) doen (eventueel m.b.v. een externe deskundige zoals Bureau Halt of een jongerenwerker.
- Alle ouders van de groep informeren als er sprake is van digitaal pesten en het noodzakelijk is voor het laten stoppen ervan.
- Waar nodig contact leggen met de vertrouwenspersoon van de school, dit is (juf) Judith v.d. Bergh-Klaassen.

Stappenplan Digitaal Pesten:

Aanleiding	Maatregel	Wie betrokken
Digitaal pesten	Leerling leren er niet op te reageren, het contact af te sluiten of te verwijderen Ouders op de hoogte brengen	Leerkracht en leerling
Aanhoudend digitaal pesten	Ouders op de hoogte brengen en adviseren bewijslast te verzamelen en eventueel aangifte te doen	Leerkracht en ouders
Gepest worden via chat of whatsapp	Adviseer leerling (en ouders) berichten op te slaan en probeer dader te achterhalen en spreek die aan. Voer, als dit voor de hele groep zinvol is, een groepsgesprek	Leerkracht, ouders en leerlingen

Sommige vormen van digitaal pesten zijn strafbaar. Leerlingen realiseren zich dat vaak niet.

Informatie en advies bij digitaal pesten is te verkrijgen via:

- www.digitaalpesten.nl
- www.meidenvenijn.nl
- www.vraaghetdepolitie.nl
- www.halt.nl

Bronnen

Voor dit protocol zijn diverse bronnen ter informatie geraadpleegd om ons eigen protocol zo optimaal mogelijk te kunnen opstellen.

- Pestprotocollen van diverse basisscholen in Nederland, te vinden via Google
- Het boek “Groepsplan Gedrag” van Kees van Overveld
- Het boek “Sociaal Emotioneel Leren” van Kees van Overveld
- Het boek “Positive Behavior Support” van Annemieke Golly en Jeff Sprague
- Het boek “Kids’Skills” van Ben Furman